

1. ÚVOD

Atrazin: 2-chloro-4-(ethylamine)-6-(isopropylamine)-s-triazine, je s-triazinový herbicid, který efektivně brzdí fotosyntézu. Používá se k hubení širokolistých a travnatých plevelů. Atrazin je jeden z nejrozšířenějších herbicidů, přičemž jeho biologický poločas v půdách je v rozmezí jednoho týdne až jednoho roku, takže je detekován v povrchových, ale i podzemních vodách.

Lidé jsou vystaveni účinkům atrazinu především pitím kontaminované vody, ale také dýcháním vzduchu v oblastech, kde byl atrazin používán ve velkém množství. Rychle se vstřebává do trávicího traktu, mohou jej rychle absorbovat plíce a také neporušená kůže. Je neurotoxický při vyšších dávkách a způsobuje poruchy motoriky, koordinace, ochrnutí údů, respirační úzkost. U lidí, kteří jsou vystaveni účinkům velkého množství atrazinu, se mohou projevit tyto symptomy: průjem, zvracení, oční nebo kožní dráždění a bolesti žaludku. Atrazin poškozují hormonální systém (endokrinní disruptor), může ovlivnit reprodukci a vývoj již při malých dávkách.

V mnoha státech je jeho použití již zakázáno (v České republice od 1. 8. 2005). Pro Českou republiku je stanovena limitní koncentrace obsahu atrazinu v pitné vodě na hodnotu 0.1 µg/l (Vyhláška Ministerstva zdravotnictví ČR č. 376/2000 Sb.) a v povrchových vodách 0.5 µg/l (Nařízení vlády č. 61/2003 Sb.).

2. POUŽITÍ SOUPRAVY

Tuto soupravu je možné použít pro všechny typy vzorků vod v rozsahu pH 4 – 9. Vzorky zakalené či jinak znečištěné je nutno před nadávkováním do jamek mikrotitrační destičky přefiltrovat.

3. PRINCIP METODY

Imunoenzymatické stanovení atrazinu je v kompetitivním uspořádání. Neznámé vzorky, kontrolní vzorky a kalibrátory se spolu s konjugátem atrazinu s křenovou peroxidázou inkubují v jamkách potažených králičí protilátkou. Atrazin ve vzorcích a atrazin v konjugátu soutěží o omezený počet vazebných míst na protilátce proti atrazinu. Po inkubaci se jamky promyjí, aby se odstranil nenavázaný konjugát, a na jamkách navázaná peroxidáza je detekována přidávkem chromogenního substrátu (tetramethylbenzidin). Intenzita vzniklého zabarvení je nepřímo úměrná koncentraci atrazinu v kalibrátorech a vzorcích.

4. SLOŽENÍ SOUPRAVY

Všechny reagenty v soupravě jsou stabilní do data expirace soupravy, jestliže jsou skladovány při 2 - 8 °C. Zabraňte zmraznutí.

3.1 Deska s víčkem: 96 jamek (12 proužků po 8 jamkách) potažených specifickou protilátkou (připraveno k použití).

3.2 Pufr pro ředění konjugátu: (ústojný roztok obarvený růžově) 1 lahvička s 6 ml (připraven k použití).

3.3 Koncentrát konjugátu (40x): 1 lahvička se 150 µl (koncentrát konjugátu atrazinu s křenovou peroxidázou v ústojném roztoku se stabilizátory)
Před použitím se ředí růžovým pufrem pro ředění konjugátu (viz. kap. 6.1.1).

3.4 Kalibrátory: 6 lahviček po 1.3 ml (lahvičky obsahují atrazin s hodnotami 0, 0.03, 0.10, 0.30, 1.00 a 3.00 ng/ml obarvené žlutě).

Přesné hodnoty koncentrací jsou uvedeny na štítcích lahviček (připraveny k použití).

3.5 Kontrolní vzorky: 2 lahvičky po 1.3 ml obarvené žlutě (připraveny k použití).

3.6 Koncentrát promývacího roztoku (20x): 1 lahvička s 50 ml (koncentrát).

Koncentrovaný roztok musí být před použitím zředěn (viz.kap. 6.1.2).

3.7 TMB substrát (tetramethylbenzidin): 1 lahvička s 22 ml (přípraven k použití).

3.8 Stop roztok: 1 lahvička s 5.5 ml (přípraven k použití). 2 M kyselina chlorovodíková.

3.9 Lahvička pro ředění konjugátu: 1 kus.

3.10 Návod, výstupní list kontroly kvality použitých komponent

4. POTŘEBNÝ MATERIÁL NEDODÁVANÝ V SOUPRAVĚ

Kromě obvyklého laboratorního zařízení je pro zpracování soupravy potřebné následující vybavení:

4.1 Chemikálie

- destilovaná nebo deionizovaná voda

4.2 Laboratorní přístroje a pomůcky

- nastavitelné mikropipety 50, 200 a 1000 μ l
- nastavitelné opakovací dávkovače v rozsahu 50 – 300 μ l
- fotometr pro mikrotitrační destičky s filtrem 450 nm
- promývačka pro mikrotitrační destičky, nebo opakovací dávkovač do rozsahu 300 μ l

5. UPOZORNĚNÍ A BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ

5.1 Obecné zásady

- nemíchejte reagentie z různých šarží
- před použitím nechte reagentie vytemperovat na laboratorní teplotu (18 - 25°C) po dobu nejméně 60 minut
- konjugát nesmí přijít do styku s azidem sodným, azid sodný působí jako inhibitor křenové peroxidázy
- k pipetování jednotlivých komponent se doporučuje používat otestované pipety

5.2 Kyselina chlorovodíková

Stop roztok obsahuje 2 M kyselinu chlorovodíkovou. Při styku s kůží nebo očima může dojít k podráždění. Pokud by došlo k potřísnění, opláchněte postižené místo vodou.

6. POSTUP STANOVENÍ

6.1 Příprava reagentií

6.1.1 Pracovní roztok konjugátu

Pracovní roztok konjugátu připravte zředěním koncentráту konjugátu 40x. Například 75 μ l koncentráту konjugátu se napipetuje do lahvičky na ředění konjugátu a přidají se 3 ml pufru pro ředění konjugátu (růžového). Toto množství vystačí pro polovinu desky. Pracovní roztok konjugátu zpracujte týž den.

6.1.2 Promývací roztok

Promývací roztok se připravuje zředěním koncentrátu 20x. Například se 25 ml koncentrátu doplní destilovanou vodou do objemu 500 ml - toto množství postačí s dostatečnou rezervou na zpracování jedné desky. Zředěný promývací roztok může být skladován při 2 - 8 °C do data expirace soupravy.

6.2 Stanovení

- Do rámečku vložte tolik celých stripů, kolik je jich třeba pro stanovení neznámých vzorků v duplikátech, 12 jamek je určeno pro stanovení kalibrátorů a 4 jamky pro kontrolní vzorky. Dbejte na identifikaci poloh kalibrátorů a jednotlivých vzorků na destičce.
- Do příslušných jamek pipetujte 150 µl kalibrátorů, kontrolních vzorků nebo vzorků. Poté ihned pipetujte do každé jamky 50 µl naředěného konjugátu. Pipetování celé desky by nemělo trvat déle než 20 minut.
- Rámeček zakryjte víčkem a inkubujte 2 hodiny při teplotě laboratoře (18 – 25 °C) bez třepání.
- Obsah všech jamek odsajte a 4x promyjte naředěným promývacím roztokem na promývače. V případě ručního promývání dávkujte objem 300 µl na jamku a použijte opakovací dávkovač. Jamky vyprázdněte rychlým vylitím do výlevky. Pokud v jamkách zůstane zbytek kapaliny, destičku obraťte a kapalinu odklepněte na filtrační papír.
- Do všech jamek okamžitě a bez přerušování napipetujte opakovacím dávkovačem 200 µl TMB substrátu. Pipetování celé desky by nemělo trvat déle než 2 minuty.
- Rámeček zakryjte víčkem a inkubujte (18 – 25°C) po dobu 20ti minut, bez třepání, v temnu.
- Přidejte 50 µl stop roztoku, krátce protřepejte a nejdéle do 15 minut změřte absorbanci při 450 nm. Dbejte na to, aby v měřených jamkách nebyly bubliny.

Schéma postupu stanovení

Krok 1 Pipetace	Krok 2 Inkubace	Krok 3 Promytí
Do každé jamky postupně napipetujte: <ul style="list-style-type: none"> - 150 µl kalibrátoru, kontrolního nebo analyzovaného vzorku a - 50 µl ředěného konjugátu.	Rámeček zakryjte víčkem a inkubujte 2 hod. při 18 – 25 °C bez třepání.	Odsajte a 4x promyjte naředěným promývacím roztokem na promývače nebo ručně dávkujte objem 300 µl na jamku a použijte opakovací dávkovač.

Krok 4 Pipetace	Krok 5 Inkubace	Krok 6 Měření
Do každé jamky postupně napipetujte 200 µl TMB substrátu.	Rámeček zakryjte víčkem a inkubujte 20 minut při 18 – 25 °C bez třepání a v temnu.	Zastavte průběh reakce přidáním 50 µl STOP roztoku a barevnou změnu změřte na fotometru při 450 nm.

7. VÝSLEDKY

Výsledky se získají odečtením z kalibrační křivky, která slouží pouze pro analýzu těch vzorků, které byly inkubovány společně s kalibrátory.

7.1 Kalibrační křivka

Výsledky uvedené v návodu byly získány v logaritmickém zobrazení. Doporučuje se použití kvadratické regrese. Jiné vyhodnocovací metody mohou poskytovat trochu odlišné výsledky.

K odečtu hodnot koncentrací neznámých vzorků nepoužívejte takovou kalibrační křivku, ve které hodnota absorbance (při 450 nm) nedosahuje pro nejvyšší kalibrátor alespoň hodnoty 0.10 a dále kalibrační křivku, kde hodnota absorbance na kalibrátoru 0 ng/ml nedosahuje hodnotu 2.00. K vyhodnocení se rovněž nedoporučuje používat ty hodnoty, jejichž variační koeficient v rámci duplikátu přesahuje 10 %.

Tabulka 1 Příklad kalibrační křivky

Kalibrátor	Atrazin [ng/ml]	Absorbance
0	0.00	3.412
1	0.03	1.990
2	0.10	1.006
3	0.30	0.498
4	1.00	0.241
5	3.00	0.130

(Pouze příklad, nepoužívejte k výpočtům)

8. CHARAKTERISTIKY STANOVENÍ

8.1 Citlivost stanovení

Analytická citlivost soupravy, stanovovaná jako koncentrace odpovídající průměrnému signálu nulového kalibrátoru zmenšenému o dvojnásobek směrodatné odchylky, je 0,01 ng/ml.

Funkční citlivost, tj. koncentrace odpovídající hodnotě variačního koeficientu (20 %) mezi stanoveními (10 analýz), je přibližně 0,04 ng/ml.

8.2 Správnost stanovení

Standardní přídavek

Do třech různých vod byl přidán atrazin na hodnoty koncentrací 0.15; 0.30 a 0.60 ng/ml.

Tabulka 2 Test standardního přídavku

Vzorek	Přídavek atrazinu [ng/ml]	Nalezený obsah [ng/ml]	[%] přídavku
A	bez přídavku	<std	-
	0.15	0.186	124.0
	0.30	0.389	129.7
	0.60	0.832	138.7
B	bez přídavku	<std	-
	0.15	0.165	110.0
	0.30	0.352	117.3
	0.60	0.759	126.5
C	bez přídavku	<std	-
	0.15	0.176	117.3
	0.30	0.382	127.3
	0.60	0.790	131.7

Ředění

Tři vzorky obsahující atrazin (připravené fortifikováním tří vzorků vod) byly dále ředěny nulovým standardem (viz. tabulka 3) a pak analyzovány.

Tabulka 3 Test ředění

Vzorek	Ředění	Očekávaná koncentrace [ng/ml]	Nalezená koncentrace [ng/ml]	[%]
A	Neředěno	2.680	-	-
	1 : 1	1.170	1.340	87.3
	1 : 3	0.541	0.670	80.7
	1 : 7	0.312	0.335	93.1
	1 : 15	0.152	0.168	90.7
	1 : 31	0.079	0.084	93.9
B	Neředěno	1.580	-	-
	1 : 1	0.775	0.790	98.1
	1 : 3	0.389	0.395	98.5
	1 : 7	0.209	0.198	105.8
	1 : 15	0.088	0.099	88.7
	1 : 31	0.048	0.049	97.6
C	Neředěno	1.230	-	-
	1 : 1	0.563	0.615	91.5
	1 : 3	0.249	0.308	81.0
	1 : 7	0.136	0.154	88.5
	1 : 15	0.068	0.077	88.8
	1 : 31	0.036	0.038	94.3

8.3 Přesnost stanovení

Přesnost ve stanovení

Vzorky vody byly kontaminovány přidavkem atrazinu a analyzovány ve 25 jamkách.

Tabulka 4 Přesnost ve stanovení

	Kontaminovaná voda č.1	Kontaminovaná voda č.2	Kontaminovaná voda č.3
N	25	25	25
Průměr [ng/ml]	0.18	0.57	0.80
C.V. [%]	5.67	4.48	4.42

Přesnost mezi stanoveními

Tři vzorky vody kontaminované přidavkem atrazinu byly analyzovány v deseti různých stanoveních za použití různých složek soupravy.

Tabulka 5 Přesnost mezi stanoveními

	Kontaminovaná voda č.1	Kontaminovaná voda č.2	Kontaminovaná voda č.3
N	10	10	10
Průměr [ng/ml]	0.18	0.34	0.68
C.V. [%]	12.31	14.29	17.54

8.4 Specifita

Protilátka použitá v této ELISA soupravě může vykazovat zkříženou reaktivitu s těmito látkami přítomnými ve vzorku dohromady s atrazinem¹:

propazin ze 74.1 %

desethylatrazin z 26.3 %

simazin z 5.0 %

ametryn z 1.5 %.

8.5 Doporučená literatura

1. Fránek M., Kolář V., Eremit S.A. Enzyme immunoassays for s-triazine herbicides and their application in environmental and food analysis, *Analytica Chimica Acta* 311 (1995) 349 – 356.
2. Deng A., Fránek M., Kolář V. Determination of atrazine in soil samples by ELISA using polyclonal and monoclonal antibodies, *Food and Agricultural Immunology* 11 (1999) 135 – 144.